

- проекти та групова робота: застосування методів навчання, що передбачають співпрацю, дослідження та створення проектів;
- використання відео та мультимедіа: впровадження відео уроків, вебінарів та інших мультимедійних матеріалів для навчання.
- оцінка та звітність: застосування інструментів для автоматизованої оцінки та звітності, що дозволяє вчителям та учням відстежувати прогрес та результати навчання.
- підтримка вчителів: проведення навчання та підтримки вчителів у використанні нових технологій та методів [1].

Ці інновації допомагають створити більш динамічний, інтерактивний та індивідуалізований навчальний процес, який відповідає вимогам сучасного світу і сприяє більш якій освіті української молоді.

Список використаних джерел

1. Колісник-Гуменюк Ю. Сучасні інтерактивні технології навчання. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2013. № 5. С. 118-124.

ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ – ПРІОРИТЕТ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Клепко С.Ф.

доктор філософських наук, доцент,
м. Полтава

«Нова українська школа» (НУШ) — реформа українського шкільництва, концепція якої була сформульована у 2016 році, передбачала створення школи, де приємно навчатися, де діти отримують не лише знання, а й уміють їх застосовувати в житті, а випускник НУШ гарантовано ставатиме усебічно розвинутою особистістю, здатною до критичного мислення, патріотом із активною і відповідальною позицією, інноватором, який здатний змінювати навколишній світ, розвивати економіку тощо.

Автору цих тез поталанило брати участь у перших кроках розроблення концепції НУШ як члену робочої групи з укладання Стандарту загальної середньої освіти у рамках українсько-польського проекту «Нова українська школа» [1], але потім він був вилученим із центру реформи НУШ, і йому було важко у сплетінні політичних заяв, управлінських рішень, наукових і методичних статей та книг сконденсувати відповідь про сутність НУШ, розпізнати її філософію, ідеологію, практику, і зрештою, визначити

оригінальний сухий залишок. Бо у тій частині комунікаційного управлінського і освітнього простору, в якій перебував автор, переважно все зводилося до питань використання регіонами відповідних інвестицій – цільових освітніх субвенцій для впровадження НУШ, незрозумілих процесів невикористання субвенційних коштів або їх витрат не за призначенням.

Стаття ініціатора і очільника руху НУШ Л.М.Гриневич (2023) ретроспективно певною мірою інвентаризує лозунги НУШ – її концептуальні положення і основні підходи. Так, Л.М.Гриневич стверджує, що «Погляди вчених та педагогів-практиків щодо вітчизняної шкільної освіти, людського розвитку, їхні світоглядно-методологічні засади щодо української освіти стали витоками концептуальних положень НУШ, серед яких: закріплення загальнолюдських цінностей та гуманістичний світогляд; національна школа; викладання рідною мовою; виховання любові до Батьківщини; інноваційні підходи до навчання, нові методи та форми пізнання; компетентнісний підхід; дитиноцентризм; створення сприятливого освітнього середовища навчання, психологічного комфорту для дитини; виокремлення ролі вчителя-новатора; ролі родини та родинного виховання та ін.». І далі: «Основні підходи реформи НУШ, етапи її реалізації знайшли своє відображення в Концептуальних засадах реформування середньої школи «Нова українська школа», затверджених рішенням Колегії МОНУ 27.10.2016.р. Серед них: оновлений зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей і наскрізних умінь, необхідних для успішної особистісної та професійної реалізації; педагогіка партнерства, яка ґрунтується на спілкуванні, взаємодії та співпраці учасників освітнього процесу – вчителя, учня і батьків; врахування потреб і здібностей дитини, втілення принципу дитиноцентризму; активні методи навчання (проблемно-орієнтоване, проєктне, дослідницько-пошукове); виховання на цінностях, плекання української ідентичності; збільшення часу на професійний розвиток вчителя; дружнє до дитини, інноваційне освітнє середовище, його інклюзивність; нова структура школи, що передбачає трирічну профільну школу, і зорієнтована на поглиблену професійну або академічну підготовку до вибору майбутньої професійної та освітньої траєкторії» [2].

У процесі реформування НУШ по різному і нерідко синонімічно формулюються головні ідеї (основні принципи) Нової української школи, її основні відмінності від традиційної – «фізична, емоційна та психологічна безпека дітей у школах»; «навчальні матеріали подаються у формі гри»; «структурування змісту на засадах інтегративного підходу в навчанні»; «давати дітям не лише знання ...», «орієнтованість на здобуття учнями

компетентностей, а не лише знань»; «перейти від школи знань до школи компетентностей», «компетентнісне навчання» (тобто «учні не просто набувають знання, а вчаться використовувати їх на практиці», не запам'ятовуючи факти та поняття) тощо.

Утім, такі формулювання НУШ не мали новизни для педагогічного мислення і сучасної науки, до того ж частина з них базується на недіалектичному протиставленні споріднених до рівня сіамських близнюків явищ (знання/компетентність; гра/діяльність; дитиноцентризм/учителецентризм). Їх артикуляція в документах НУШ лише засвідчувала, що перелічених бажаних принципів, концептуальних положень у реальній українській школі не було. Хоча із твердженням про їх абсолютну відсутність у сучасній українській школі частина педагогів не погоджувалася, називаючи реформу «відкриттям велосипедів».

Водночас, окремі педагоги, виходячи зі свого досвіду роботи, досить критично тепер оцінюють НУШ, приміром, ось так: «Реформами убили молодшу школу, діти безграмотні, не читають та не вміють аналізувати, зате два роки граються на яскравих килимах. Тільки одиниці з них засвоять матеріал старшої школи і тільки завдяки батькам, яких при навчанні, не торкнулися реформи». Необхідне об'єктивне дослідження результатів реформи НУШ, яке і розставить крапки «і» у дискусії щодо її результатів.

Спираючись як на глорифікацію, так і на критику НУШ, і не намагаючись тут встановити і висловитися про об'єктивний стан і наслідки реформи НУШ, скажемо, що реформа НУШ звелася до змін у навчанні молодших класів, а всі тили освіти – педагогічна освіта, організація шкіл і управління, економіка освіти – залишилися без змін. На початкову школу були покладені функції авангарду реформи і водночас, висловлюючись військовою термінологією, ар'єргарду усієї української освіти, що перебуває у кризі. Але й ця суперечність не основна. Найголовніше, намагалися змінити форми шкільного навчання, але не змінювали його змістовні доміанти. Курикулум НУШ так і не був укладений. Розгорнуте уявлення про те, що відбувається з дитиною під час навчального року, про її навчальний поступ у школі, дає не курикулум, а документ – «свідоцтво досягнень», яке учитель/вчителька заповнює двічі на рік.

Проголошені цілі не були технологізовані до кінця. І найголовніше – реформа НУШ проводилася у відриві від соціально-економічної і технологічної ситуації у суспільстві. Ми щороку обговорюємо асиметрію між потребами спеціалістів у суспільстві, що повинні відповідати сучасним трендам розвитку його економіки, науки і культури, і виборами

спеціальностей при вступі у ЗВО абітурієнтами та їх родинами. Цей факт показує, що реформа НУШ виявилася слабкою, такою, що обминула проблемні вузли освіти і суспільства.

Звичайно, існують різні сценарії шкільних реформ, та у випадку із НУШ реалізувався один: «ширина – миля, глибина – дюйм», тобто узятю для запровадження широкий спектр концептуальних положень – «компетентнісне» оновлення змісту освіти, втілення ідей педагогіки партнерства, дитиноцентризму (або особистісно зорієнтованої моделі освіти); запровадження проблемно-дослідницьких методів навчання; виховання на цінностях української ідентичності; збільшення часу на професійний розвиток вчителя; інноваційне освітнє середовище, його інклюзивність; «нова» структуризація та автономізація школи, та дії по їх запровадженню, на жаль, були неглибокими.

Суспільство не може осилити будь-яку реформу без визначення її певного радикального пріоритету – однозначно зрозумілого і предметного у своїй конкретності. Таким пріоритетом у реформуванні українського шкільництва повинна була стати технологічна галузь освіти, проте їй чи не найменше у руслі реформи НУШ було надано уваги.

Про периферійне значення технологічної освітньої галузі свідчать і підходи до подолання навчальних втрат у період воєнного стану, що стає невід'ємною складовою освітнього процесу у школах (<http://surl.li/lfxck>). Так, із метою діагностики навчальних втрат (первинної та вторинної, після здійснення т.зв. «компенсації») на платформі Всеукраїнська школа онлайн (ВШО) розміщено тести з української та англійської мов, математики, природознавства, біології, хімії, фізики, географії, історії України (<http://surl.li/lfxaw>), але для діагностичного тестування технологічної грамотності учнів, найважливішої компетентності як у час війни, так і з огляду на неперервну еволюцію технологічної революції у світі, інструментарій ВШО не розроблено.

Хоча технологічна галузь освіти має в Україні досить сучасне розвинуте науково-методичне забезпечення, проте вона не має необхідного матеріально-технічного забезпечення. На КПК у ПОІППО, коли мені доводилося з учителями технології працювати у рамках модуля філософії освіти, учителі на моє прохання надсилали мені фотографії своїх класів-майстерень, і ми на основі цих фото аналізували філософію освіти того чи іншого учителя. На світлинах шкільних майстерень ми бачили, стільки праці і зусиль були покладено учителями у їх навчальні кабінети, але ми мали і визнати, що за своїм обладнанням майже всі вони були кабінетами 1950-

1960 років... Верстати, інструменти, навіть плакати - з тих часів, жодного сучасного верстата. Ми потім дивилися телерепортаж про столярну майстерню хлопчини, який у 14-ти річному віці заснував підприємство з виготовлення столярних виробів на замовлення. Домашню майстерню сучасними верстатами для свого сина обладнали його батьки. А хто обладнає сучасну шкільну майстерню? Теперішні майстерні у наших школах швидше є музейними кімнатами технологій середини ХХ ст., ніж навчальним класом для учнів із сучасними гаджетами. Держава не може одночасно переобладнати усю школу, але повинна у першу чергу переобладнати майстерні, продемонструвати у них сучасний технологічний прогрес, запровадити справжню STEM-освіту.

Постійно критикуючи з різних сторін українську освіту, разом із тим сьогодні ми визнаємо високу кваліфікацію і освіченість військовослужбовців наших ЗСУ. Також наші закордонні партнери по збройній боротьбі з агресором захоплюються підготовленістю і компетентністю наших захисників до оволодіння сучасними високотехнологічними видами зброї.

Але вдоволеності у питаннях технологічної освіти цей важкий воєнний час все ж не може бути. Від неї залежить майбутнє нашої країни. Нещодавно МОН України закликала навчати учнів навичкам управління дронами. Як не дивно, цю ідею учителі зустріли без ентузіазму, бо вони за досвідом інших кампаній в українській освіті стереотипно уявили розв'язання цього завдання передусім через збільшення їхніх зусиль. Звичайно, МОН винне, що важливу ідею розвитку освіти репрезентувало без належного роз'яснення. Але і вчительство виявилось не готовим до впровадження інноваційного методу Drone-based learning / Навчання на основі безпілотників, що уможлиблює та збагачує дослідження фізичних просторів у навчанні школярів. Про цей метод навчання ще у 2019 р. повідомив Сьомий звіт «Innovating pedagogy», підготовлений Відкритим університетом у співпраці з Центром науки та технологій (SLATE) Університету Бергена, Норвегія [3]. У цій серії доповідей «Innovating pedagogy» щороку пропонується десять нововведень, які вже є актуальними, але ще не мали значного впливу на освіту, щоб спрямовувати вчителів і політиків на продуктивні інновації у ній. Можна було вчасно розпочати впровадження Drone-based learning в українських школах, не чекати війни.

Автор неодноразово звертався у своїх публікаціях про технологічне знання як владний ресурс особистості, тетратехнологічний принцип визначення стандартів освіти, необхідну конвергенцію знання і практичних

навиків в освіті до ідеї актуальності розроблення проекту критичної для українського суспільства освітньої програми «ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ВСІХ УКРАЇНЦІВ», яка надасть змогу оволодіти сумою технологій, модифікувати систему професій та усунути ризики даремного навчання [4 – 8]. Схематично аргументацію доцільності технологічного пріоритету можна подати таким чином. Сучасна європейська модель освіти вихідна з філософії античності. У ній зародилися відповідні форми репрезентації знань: «пайдея», «вільні мистецтва», «тривіум» і «квадривіум», «енциклопедія», «матезис», «гуманітас». Аналізуючи історію цих понять як маркерів процесу еволюції репрезентацій знань в освіті, не можемо не помітити тенденцію історії освіти, за якою репрезентація знань в освітньому просторі розвивається від античних форм тривіуму і квадривіуму через «нові семіотичні тривіуми» до «квадривіуму технологій», який складається із чотирьох видів технологій – технології виробництва, технології знакових систем, технології влади і технології самого себе [9].

При такій зміні фокусу реформи шкільництва має відбутися і переосмислення моделі розвитку вчителя у педагогічних університетах. Проте держава, вимагаючи від вчителів виконувати роботу у руслі НУШ та бути інноваційними, повинна надати їм інструменти і шляхи для успішного навчання технологічній майстерності.

Список використаних джерел

1. Нова українська школа: основи стандарту освіти. Версія 1.0 [Електронний ресурс] / за заг. ред. М. Товкало. Львів : 2016. 64 с. Режим доступу: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/6789/6499>
2. Гриневич, Л. Концептуальні ідеї реформи «Нова українська школа» у світлі української педагогічної думки // Український Педагогічний журнал. 2023. №4. С. 98–111. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-98-111>
3. Ferguson R. (n.d.). Innovating pedagogy 2019. OpenUniv. Retrieved June 17 2023 from <https://www.learntechlib.org/p/207292/>.
4. Клепко С.Ф. «Технологічний» принцип визначення стандартів освіти / С. Ф. Клепко // Стандарти загальної середньої освіти : проблеми, пошуки, перспективи : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конференції, 25–26 червня 1996 р. Київ : ІЗМН, 1996. С. 32–33.
5. Клепко С.Ф. Ноосфера, технології і традиції. До питання про «ноосферну» філософію для учителя / С. Ф. Клепко // Виховання молоді на історико-культурних традиціях рідного краю : матеріали науково-практ. конф. Полтава : , 1999. С. 37–50.

6. Клепко С.Ф. Сума технологій для усіх українців / С. Ф. Клепко // Імідж сучасного педагога. 2006. № 5. С. 12–15.

7. Клепко С.Ф. Конвергенція знання і практичних навиків (прогноз розвитку середньої і професійно-технічної освіти в європейському контексті) / С. Клепко // Інноваційні технології в професійній підготовці вчителя трудового навчання: проблеми теорії і практики : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (присвячена пам'яті академіка Д. О. Тхоржевського, 12–14 квітня 2007 р.). Полтава : 2007. С. 22–27.

8. Клепко С.Ф. Сума технологій для усіх українців, або Освіта як критична метатехнологія / С. Ф. Клепко // Управління освітою. 2007. № 1. С. 10–13.

9. Клепко С.Ф. Репрезентація знань у розвитку освіти: від філософії античності до нових тривіумів і квадрівіумів // Античність та університетська філософія. До 180-річчя з дня народження Ф.О. Зеленогорського та 160-річчя з дня народження П.Е. Лейкфельда. Матеріали міжнародної наукової конференції, 27-28 листопада 2019 р., м. Харків. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 136 с., с. 72 – 78.

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ РЕФОРМИ

Нємцева Н.С.

кандидат педагогічних наук, доцент,

заступник директора з НР

Комунального закладу «Покровський педагогічний фаховий коледж»,

м. Покровськ

Українська освіта переживає епоху переходу, спрямовану на адаптацію до сучасних глобальних тенденцій та шукає відповіді на внутрішні соціокультурні та економічні виклики. Розроблена концепція "Нова українська школа", спрямована не лише на модернізацію освітньої системи, але й на підготовку молодого покоління до життя в динамічному, багатогранному світі. Ця реформа стала об'єктом активних дискусій серед педагогів, батьків та науковців. Зміни в освітньому процесі передбачають інтеграцію дітей з освітніми потребами в загальноосвітній процес.

Метою повної загальної середньої освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином